

יחידת לימוד שנייה הפחתה במקור ושימוש חוזר

נושא השיעור	הפחתה במקור ושימוש חוזר
שכבת גיל	כיתות א-ב
משך השיעור	90 דקות
רציונל למודה	ביחידה זו מתפתחת בתלמידים ההבנה שהסיבה לבעיית הפסולת היא הרגלי הצריכה שלנו, שבשלהם אנחנו רוכשים הרבה מוצרים, היוצרים פסולת רבה. עוד נחשפים הלומדים לשני פתרונות לטיפול בפסולת - הפחתה במקור ושימוש חוזר - כחלק מהטיפול המשולב.
מטרות	• התלמידים יפתחו מודעות להרגלי הצריכה שלהם ולהשפעתם על בעיית הפסולת. • התלמידים יכירו את שלביו הראשונים של הטיפול המשולב - הפחתה במקור ושימוש חוזר.
מושגים עיקריים	הפחתת פסולת, צריכה, שימוש חוזר.
מיומנויות המאה ה-21	למזג מידע, לפתח יצירתיות, לזהות יתרונות וחסרונות, להביע דעה/עמדה, לנתח מדיה.
חומרי למידה	המחשות של ההצעות שהמציאו התלמידים להפחתת פסולת, השיר "המתנה של סבא" (נספח 1), כרטיסיות "מי מתאים לי?" (נספח 2), שקופיות 17-23 במצגת.
תוצרי למידה	הקמת פינת "קח תן" בכיתה.

מהלך ההוראה: הפעלת פתיחה

זמן	המלצות למורה	הנחיות לתלמיד
18 שקופית	(נושא השיעור - שקופית 17) תערוכת הפחתת הפסולת כל תלמיד בתורו יציג מול כל הכיתה את ההצעה שהביא להפחתת הפסולת. במהלך ההצגה הנחו את התלמיד להתייחס לשלוש נקודות: איזו הצעה הבאתי? מי עזר לי לחשוב על ההצעה? מדוע זאת הצעה מפחיתה?	תערוכת הפחתת הפסולת הציגו את ההצעה שלכם לפני שאר תלמידי הכיתה. במהלך ההצגה התייחסו לשלוש הנקודות האלה: איזו הצעה הבאתי? מי עזר לי לחשוב על ההצעה? מדוע זאת הצעה מפחיתה?
	רשמו את ההצעות שהביאו התלמידים על פלקט גדול שבסיום הפעילות תוכלו לתלות אותו על אחד מלוחות הקיר של הכיתה.	ההצעות נרשמות על פלקט שייתלה על לוח הקיר הכיתתי.
	הזכירו לתלמידים שבשיעור הקודם דיברנו על כך שמדי שבוע אנו מייצרים כמויות גדולות של פסולת. המחזנו את מסלול הפסולת מהפח הביתי אל המטמנה. שוחחנו על כך שכמות הפסולת היא בעיה. בקשו מאחד התלמידים לנסות להסביר מדוע כמות הפסולת היא בעיה? הזכירו שמושם שאנו מייצרים כמות גדולה כל כך של פסולת, רובה יגיע למטמנה, דבר המביא לידי תפיסת שטחים וזיהום אוויר. כך יש לנו פחות שטחים לחיות, לשחק ולטייל בהם, והאוויר שאנו נושמים מזדהם (בשל כמות המשאיות המובילות את הפסולת למטמנה). הדבר הראשון שעלינו לעשות הוא להפחית את כמות הפסולת - למשל להשתמש בהצעות שהבאתם.	בשיעור הקודם ציינו שמדי שבוע אנחנו מייצרים הרבה מאוד פסולת, והמחזנו את מסלול הפסולת מהפח הביתי אל המטמנה. אמרנו שכמות כזאת של פסולת היא בעיה. מדוע?
	אבל כעת בואו ננסה להבין איך בכלל הגענו למצב שאנחנו מייצרים כל כך הרבה פסולת.	בואו ננסה להבין מדוע אנחנו מייצרים כל כך הרבה פסולת.

מהלך ההוראה: גוף השיעור

זמן	המלצות למורה	הנחיות לתלמיד
19 שקופית	המתנה של סבא הקריאו את השיר "המתנה של סבא" (נספח 2).	המתנה של סבא הקשיבו לשיר "המתנה של סבא".
	לאחר קריאת השיר בקשו מהתלמידים להעלות טיעונים בעד ונגד קניית הבובה. עודדו את התלמידים להעלות טיעונים רבים ככל האפשר. דוגמאות לטיעונים בעד בעלות על הכסף: "הכסף הוא של מאיה ולכן זכותה להחליט מה לעשות בו". ייחודיות הבובה: "אין למאיה בובה כזאת". ייחודיות האירוע: "זה יום ההולדת של מאיה, לכן צריך לתת לה להחליט".	נסו להעלות טיעונים בעד ו/או נגד קניית הבובה. עלו טיעונים רבים ככל האפשר.

דוגמאות לטיעונים נגד • חיסכון בכסף: "כדאי למאיה לחסוך את הכסף ולא לבזבז אותו". • השפעה חברתית: "לא תמיד חייבים לרצות מה שיש לאחרים". • צניעות: "אפשר להסתפק בצעצועים שיש לי בבית. לא צריך לקנות כל הזמן עוד". • עצמאות: "מאיה עוד קטנה, ועליה להקשיב לעצות הוריה". • השפעה על הסביבה: "כשמאיה לא תרצה עוד את הבובה, היא תהפוך לפסולת".	נסו להעלות טיעונים בעד ו/או נגד קניית הבובה. עלו טיעונים רבים ככל האפשר.
שאלו את התלמידים מה קורה למוצרים או לאריזות כשהשימוש בהם מסתיים? בקשו מהתלמידים לתת דוגמאות למוצר שקנו ולא השתמשו בו או השתמשו רק מעט.	• מה קורה למוצרים או לאריזות כשהשימוש בהם מסתיים? • חשבו על דוגמאות למוצר שקניתם ולא השתמשתם בו או שהשתמשתם בו מעט. מה קרה כשסיימתם להשתמש בו?
סכמו כי כשאנחנו מקבלים או קונים מוצר שאיננו צריכים או שאין לנו שימוש בו, הוא נכנס למסלול הפסולת שעליו דיברנו בשיעור הקודם. אם נקבל או נקנה הרבה מוצרים שאיננו צריכים או שאין לנו שימוש בהם והם ייכנסו למסלול הפסולת - תיווצר לנו הרבה מאוד פסולת.	חשוב להבהיר כי כשאנחנו מקבלים דבר שאנחנו לא משתמשים בו, הוא נכנס למסלול הפסולת שעליו דיברנו בשיעור הקודם. אם נקבל או נקנה הרבה דברים אלה - תיווצר לנו הרבה מאוד פסולת.
כאן המשיגו את הקשר בין צריכה ובין כמות הפסולת. ככל שנצרוך יותר, כמות הפסולת תהיה גדולה יותר.	• מה הקשר בין צריכה מוגברת ובין כמות פסולת גדולה? • מה יכול להיות הפתרון?
הפתרון הראשון: "צורכים פחות כך שתיווצר פחות פסולת"	שקופית 20 הפתרון הראשון הוא אפוא לצרוך פחות כך שתהיה פחות פסולת. לפתרון הזה קוראים "הפח במקור" או "הפחתת פסולת".
עד כה דיברנו על הפחתה כפתרון המיטבי להתמודד עם כמות הפסולת. כעת נכיר עוד פתרון שיכול לסייע לנו להפחית את כמות הפסולת המועברת להטמנה.	כעת נכיר עוד פתרון להפחתת פסולת.
מי מתאים לי? חלקו לכל תלמיד כרטיסייה (נספח 2). על כמה מהכרטיסיות יופיעו תמונות של הצעות לשימוש חוזר, ועל אחרות יופיע ההסבר למה שרואים בתמונות. כשיתחיל המשחק יצטרכו התלמידים לחפש מי מתאים לכרטיסייה שלהם: אם יש להם כרטיסייה עם תמונה, יצטרכו לחפש את ההסבר לתמונה ולהפך. כל זוג יתיישב על הרצפה. בקשו מכל זוג להקריא את ההסבר ולהראות את התמונה שבכרטיסיות, ובדקו את תשובותיהם. הסבירו שלכל התמונות המופיעות בכרטיסיות מכנה משותף - בקשו מהתלמידים לנסות לזהות מהו.	מי מתאים לי? כל תלמיד יקבל כרטיסייה. על כמה מהכרטיסיות מופיעה תמונה ועל אחרות מופיע תיאור לתמונה. עליכם למצוא את הכרטיסייה המתאימה לזו שבידכם. כשתמצאו את מי שמתאים לכם, שבו זה לצד זה והמתינו עד שכל שאר תלמידי הכיתה ימצאו את בן הזוג שלהם. כשכולם ישבו בזוגות, הקריאו בקול את התיאור והראו לשאר תלמידי הכיתה את התמונה. נסו לחשוב - מה המכנה המשותף לכל התמונות?
הסבירו באמצעות המצגת שכל התמונות ממחישות שימוש חוזר - שימוש באותו מוצר כמה פעמים ללא השלכתו לאשפה.	הפתרון השני: "שימוש באותו מוצר כמה פעמים ללא השלכתו לאשפה"
לדוגמה: בקבוקי זכוכית הניתנים למילוי חוזר.	חשבו על דוגמאות לשימוש חוזר.

2 תמונות

המטרה

מהלך ההוראה: יישום

זמן	המלצות למורה	הנחיית לחלמיד
10 דקות	פינת קח תן כיתתית סכמו שבמהלך השיעור דיברנו על כך שצריכה של מוצרים רבים שבחלקם אין לנו שימוש או שהשימוש בהם קצר (ולעתים חד-פעמי) מעלה את כמות הפסולת הנוצרת. הזכרנו שני פתרונות: הפחתת הפסולת על ידי הפחתת צריכה והפתרון של שימוש חוזר על ידי הפיכת המוצר למוצר רב-פעמי.	פינת קח תן כיתתית בשיעור זה הזכרנו שני פתרונות לטיפול בבעיית הפסולת: הפחתה ושימוש חוזר.
	שני הפתרונות הללו משתלבים ובאים לידי ביטוי ברעיון שנקרא "שוק קח תן". שוק קח תן הוא פינה שאליה מגיעים כל החפצים שאיננו צריכים עוד. ילדים אחרים יוכלו להתבונן בחפצים ואם ימצאו חפץ שהם צריכים, שמוצא חן בעיניהם, יוכלו לקחת אותו, באופן מסודר, מדי שבוע בזמן קבוע. זו פינה שבה כל אחד מהתלמידים מוזמן לתת חפץ ומוזמן גם לקחת חפץ. כך נקנה פחות ונעשה שימוש חוזר בחפצים.	כעת, אספר לכם על רעיון שנקרא "שוק קח תן" - פינה שאליה תוכלו להביא חפצים שאינכם משתמשים בהם ו/או לקחת חפץ שילד אחר הביא ויש לכם צורך בו. כך נקנה פחות ונעשה שימוש חוזר בחפצים.
	הכריזו על פתיחת פינת "קח תן" בכיתה. לצורך פתיחת הפינה יש להגדיר מקום מוגדר בכיתה שבו יוצב ארון או מדפים. התלמידים יביאו מבינם את החפצים שאינם צריכים ויניחו אותם באופן מסודר בפינה המוגדרת לכך. בכל שבוע תוקם תערוכה שבה ייקחו התלמידים חפצים שהם צריכים מתוך הפינה. אפשר להרחיב את הפינה ופעם בחודש לפתוח אותה לכלל בית הספר.	בואו נתכנן היכן תוצב הפינה והתחילו להביא חפצים ולספר לתלמידים מכיתות אחרות על פינת "קח תן" שלנו.

שקופית
23

מהלך ההוראה: רפלקציה

- ממה נהנית בשיעור?
- אילו דברים תוכל ליישם בשגרת יומך?
- במה התקשית במהלך השיעור?

המתנה של סבא / גלית בן צדוק

מאיה חגגה יום הולדת.
 היא קיבלה המון מתנות מבני המשפחה:
 הדוד משה הביא לה כדור כחול,
 דוד אליהו הביא דלי וכף לשחק בחול,
 דודה חנה הביאה שמלה לבנה ויפה,
 והדודה שושנה - תיק מקטיפה,
 אחיה, דורון, הביא לה בובה,
 ואחותה, ליאת הפעוטה - נתנה לה נשיקה.
 סבתא לאה הביאה סלסילת ממתקים,
 והאחיינית רונית - קלמר וצבעים.
 המון מתנות - מאיה שמחה!
 נשארה רק מתנה אחת שעוד לא פתחה...

סבא הגיש למאיה מעטפה מרהיבה,
 "זו מתנתי לנכדתי האהובה".
 ואחר כך הוסיף בקריצה:
 "בכסף הזה קני לך מה שאת רוצה."
 "מה אקנה בכסף?" מאיה חשבה.
 "יש לי רעיון - אקנה עוד בובה!"
 "לא ולא!" אימא אמרה, "יש לך המון בובות.
 בשביל מה?"
 אך מאיה התעקשה -
 "נו, אימא, בבקשה..."
 אני רוצה בובה כמו שיש לענבל.
 כזו בדיוק - אין לי בכלל.
 וחוץ מזה - הכסף שלי
 ומה לקנות - אחליט בעצמי."
 אז סבא אמר:
 "יש עוד זמן לחשוב, אין מה לדאוג,
 ובינתיים - הבה נמשיך לחגוג!"

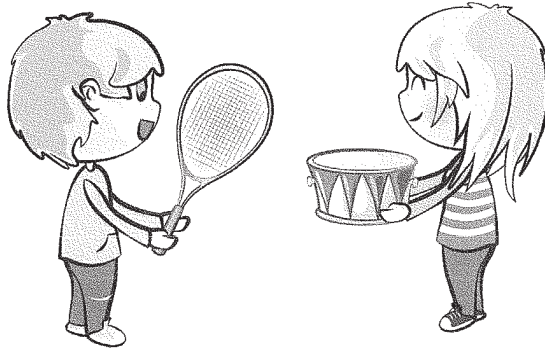

מתוך קיימות כי הכל קשור,
 המשרד להגנת הסביבה, הוצאת מט"ח

משחק "מי מתאים לוי?"

מחליפים עם חברים
במקום לקנות מוצרים חדשים

קניתי חלצה קיצית ורעננה,
אחר כך העברתי לאחותי הקטנה

מי ראה? מי הציץ?
נעל ישנה שנהפכה לעציץ!

במקום לקנות בקבוק כל יומים,
קונים בקבוק אחד וממלאים במים

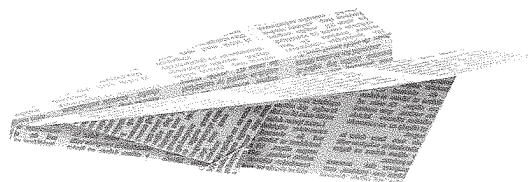
כששוב ושוב אפשר להטעין
את הסוללה,
זה טוב מלקנות אחת חדשה

לא מתקפלת, לא נהרסת,
בכל ארוחה היא תמיד חוזרת -
צלחת מיסדת שהיא רק שלי,
איזו המצאה נהדרת!

מזל שיש לך שני צדדים,
ככה אפשר להשתמש בפחות דפים

יוצאים לקניות?
רק עם הסל הירוק!

את בגדי התינוק של אחי הקטן
אפא העבירה לשכן איתן,
שבדיוק נולד לו תינוק קטנטן

